

DATUM
2020-02-04
ERT DATUM
2019-11-11

DIARIENR
2019/190-4
ER BETECKNING
N2019/02952/JL

Regeringskansliet
Näringsdepartementet
103 33 Stockholm

Genomförande av EU:s direktiv om otillbörliga handelsmetoder mellan företag i jordbruks- och livsmedelskedjan (Ds 2019:19)

En utredare har lämnat förslag på hur det nya EU-direktivet ska genomföras i svensk rätt. Statskontoret lämnar i det här remissvaret kommentarer kring utredarens bedömning av tillsynsmyndighet då detta ligger inom vårt kompetensområde. Utredaren har identifierat fyra myndigheter som relevanta tillsynsmyndigheter; Konkurrensverket och Konsumentverket som är myndigheter med mer tvärsektoriella uppdrag samt Jordbruksverket och Livsmedelsverket som är myndigheter med mer sektorsspecifika uppdrag.

Sammanfattningsvis

- tillstyrker Statskontoret utredarens bedömning att regeringen bör utse Konkurrensverket till tillsynsmyndighet. Vi anser att det finns några aspekter som talar till Konkurrensverkets fördel även om det också finns nackdelar.
- förordar Statskontoret Livsmedelsverket framför Jordbruksverket om tillsynsfunktionen ska förläggas på en sektorsspecifik myndighet. Vi uppfattar att Livsmedelsverket är ett lämpligare val utifrån myndigheternas befintliga uppgifter.
- anser Statskontoret att regeringen kan ha behov av att följa upp myndigheter som har kompletterat sina tillsynsroller. De senaste åren har flera EU-rättsakter med tillsynsfunktioner genomförts i svensk rätt.

Statskontoret tillstyrker utredarens bedömning att Konkurrensverket bör utses till tillsynsmyndighet

Statskontoret anser att även om det, utifrån den svenska myndighetsstrukturen, inte finns någon självklar myndighet att utse som ansvarig för tillsynsfunktionen finns det myndigheter med snarlika tillsynsuppgifter. Det gäller både myndigheter med uppdrag inom den berörda sektorn och myndigheter med mer tvärsektoriella

uppdrag. Statskontoret samlade bedömning är i likhet med utredarens att Konkurrensverket bör utses till tillsynsmyndighet. Vi anser att det finns några aspekter som talar till Konkurrensverkets fördel.

Karaktern på tillsynen överensstämmer i högst utsträckning med Konkurrensverkets övergripande verksamhet och uppdrag

Vi bedömer att tillsynen är av en karaktär som överensstämmer i högst utsträckning med Konkurrensverkets övergripande verksamhet och uppdrag, trots att Livsmedelsverket redan utövar tillsyn inom livsmedelskedjan. Tillsynen handlar också bara om förhållanden mellan företag och inte om förhållanden mellan företag och konsumenter.

Flera medlemsstater i EU kommer troligtvis att lägga tillsynen på sin konkurrensmyndighet

En av tillsynsmyndighetens uppgifter är att samarbeta med tillsynsmyndigheter i andra medlemsstater för att diskutera bästa praxis, tillämpning av direktivet och ny utveckling på området för otillbörliga handelsmetoder. Flera medlemsstater i EU kommer troligtvis att förlägga tillsynen på sina motsvarigheter till Konkurrensverket. Att utse Konkurrensverket som tillsynsmyndighet i Sverige skulle troligtvis förenkla samarbetet.

Risken för att två myndigheter hanterar liknande frågor bör minska med Konkurrensverket som tillsynsmyndighet

Att förlägga tillsynen hos en annan myndighet än Konkurrensverket kan medföra att företag behöver vända sig till två myndigheter i de fall som ligger i gränslandet mellan konkurrensrätten och de nya reglerna om otillbörliga handelsmetoder. Med Konkurrensverket som tillsynsmyndighet bör risken för dubbelarbete och ökade administrativa kostnader vara lägre.

En nackdel med att utse Konkurrensverket är att det kan gå ut över myndighetens tillsyn över andra sektorer inom näringslivet

En nackdel med att utse Konkurrensverket som tillsynsmyndighet är enligt Statskontorets bedömning att det skulle vara den första sektorsavgränsande tillsynsuppgift som lades på Konkurrensverket, som i sin tur även kan gå ut över myndighetens tillsyn över andra sektorer. Vi syftar då framför allt på den planerade tillsynen.

Statskontoret förordar Livsmedelsverket om tillsynsfunktionen ska läggas på en sektorsspecifik myndighet

Om regeringen i stället väljer att utse en sektorsspecifik myndighet för att undvika riskerna med att en sektorsavgränsande tillsynsuppgift läggs på Konkurrensverket, förordar Statskontoret Livsmedelsverket. Vi uppfattar att Livsmedelsverket har mer lämpliga och operativa uppgifter i sammanhanget.

Att vi inte förordar Jordbruksverket beror bland annat på att myndigheten fördelar ekonomiskt stöd till jordbruket. En tillsynsmyndighet arbetar ofta även med främjande uppgifter, vilket förvisso inte behöver vara fel och kan komplettera tillsynen på ett bra sätt. Men principiellt kan det vara en olämplig främjandeuppgift för en tillsynsmyndighet att fördela statsbidrag.¹ Kombinationen av tillsyn med fördelning av ekonomiska stöd kan bidra till otydliga roller samt påverka en myndighets opartiskhet och i slutändan även legitimiteten för tillsynen inom sektorn, även om tillsynen och stöden i detta fall kan rikta sig mot olika led och aktörer inom livsmedelskedjan.

Vad gäller Livsmedelsverket ska myndigheten enligt sin instruktion leda, samordna och följa upp livsmedelskontrollen. Ansvaret för livsmedelskontrollen i landet delas mellan Livsmedelsverket, länsstyrelserna och kommunerna. Livsmedelsverket ska även informera företag i livsmedelskedjan om gällande regelverk samt underlätta och skapa goda förutsättningar för företagande i livsmedelssektorn.

Dessutom bedömer vi att ansvarsförhållandena och gränssnitten mellan olika myndigheter kan bli mer komplicerade om Jordbruksverket får den nya tillsynsfunktionen eftersom flera myndigheter redan utövar livsmedelskontroll över berörda företag inom livsmedelskedjan med Livsmedelsverket som samordningsmyndighet.

Statskontoret anser att regeringen kan behöva följa upp myndigheter som har kompletterat sina tillsynsroller

De senaste åren har flera EU-rättsakter med tillsynsfunktioner genomförts i svensk rätt enligt promemorian.² Denna utveckling kan även komma att fortsätta. Mot bakgrund av detta kan det finnas ett nutida eller framtida behov av att följa upp vad som sker med myndigheter som kompletterar sina tillsynsroller i förhållande till

¹ Statskontoret (2012), *Tänk till om tillsynen – om utformningen av statlig tillsyn*, s. 84.

² Exempelvis marknadsmissbruksförordningen, webbtillgänglighetsdirektivet, geoblockeringsförordningen och det så kallade NIS-direktivet om informations säkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster.

myndighetens övergripande ansvarsområde och karaktär. Det kan till exempel handla om att göra en översyn av hur ansvarsfördelningen ser ut mellan olika tillsynsmyndigheter och hur de nya tillsynsuppgifterna fungerar på respektive myndighet.

Generaldirektör Annelie Roswall Ljunggren har beslutat i detta ärende. Utredningschef Matilda Ardenfors och utredare Staffan Brantingson, föredragande, var närvarande vid den slutliga handläggningen.

Annelie Roswall Ljunggren

Staffan Brantingson